

VASS GYÖRGY¹ – PADÁNYI JÓZSEF²**A terrorizmus finanszírozásának informális pénzközvetítési rendszerei****The informal systems of moneytransfer for financing terrorism****Absztrakt**

Az 1999-es 54/109. számú ENSZ egyezmény szolgáltatja a terrorizmus finanszírozás nemzetközi meghatározásának alapját. Az egyezmény rávilágít arra, hogy a terrorizmus finanszírozásának van szűkebb és tágabb értelmezési lehetősége. A cikkben külön hangsúlyt kap a nem hivatalos, informális pénzközvetítési rendszerek (a Hawala-típusú klasszikus, és a BitCoin-típusú digitális) bemutató értékelése azért, hogy rávilágítsunk: ezek a rendszerek önmagukban nem a terrorizmus finanszírozására lettek létrehozva, nem ezen rendszerek felszámolását kell szorgalmazni, hanem a rendszerek bűnös szándékú működtetése ellen kell fellépni.

Kulcsszavak: terrorizmus, finanszírozás meghatározása, Hawala, BitCoin,

Abstract

The 1999 UN Convention (Resolution 54/109.) lays down the fundamental definition of international terrorism financing. The Convention highlights the narrow and the broad scope of terrorism financing. This article focuses on the alternative remittance systems (the 'classic' Hawala-type and digital BitCoin-type) emphasising that these systems were not invented as channels of terrorism financing. Therefore, our aim must not be the total elimination of these systems but to jointly step up efforts against the malicious use of these financial channels.

Keywords: Terrorism, Definition of financing, Hawala, BitCoin,

¹ Vass György: Nemzeti Közszerológálati Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, doktorjelölt/National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences, PhD candidate E-mail: george.vass@gmail.com

² Padányi József a Nemzeti Közszerológálati Egyetem, egyetemi tanár/National University of Public Service, Professor, E-mail: padanyi.jozsef@uni-nke.hu

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 1. szám

„A terrorizmus a terroristák (egyének vagy csoportok) által, politikai célok elérése érdekében, főként a polgári lakosság elleni erőszakos eszközökkel folytatott tevékenysége, abból a célból, hogy akaratukat az ellenfélre kényszerítsék.”³

Bár a terrorizmus jelensége és ebből adódóan az ellene való küzdelem az ókorig vezethető vissza, a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem globális szintű nemzetközi jogi alapja csupán 1999-ben született meg.

A terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem nemzetközi jogi alapját az 1999. december 9-én az ENSZ Közgyűlésének 54/109. számú határozatában elfogadott „Nemzetközi egyezmény a terrorizmus finanszírozásának visszaszorításáról” – International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism (továbbiakban: Egyezmény) szolgáltatja.⁴

Az Egyezmény 2. cikkelye tartalmazza a terrorizmus finanszírozásának nemzetközi fogalmát:

„Minden személy jelen Egyezmény megsértését követi el (vagyis finanszírozza a terrorizmust) ha közvetlenül, vagy közvetetten, törvényellenesen és szándékosan, biztosít vagy gyűjt anyagi eszközöket azzal a szándékkal, hogy azokat használhassák, vagy használják teljesen vagy részlegesen az alábbiak kivételére:

- (a) a mellékletében felsorolt szerződésekbe foglaltak megsértésére (9 vonatkozó nemzetközi szerződés)*
- (b) (bármilyen más) tett azzal a szándékkal, hogy halált, vagy jelentős fizikai sérülést okozzon egy civil számára, vagy más olyan személy számára, aki nem vesz részt aktívan ellenséges fegyveres konfliktusban, amikor a tett szándéka, természeténél fogva, vagy a körülményekből adódóan, hogy megfélemlítse a lakosságot, vagy kényszerítsen egy kormányt vagy egy nemzetközi szervezetet arra, hogy tegyen, vagy ne tegyen meg bármilyen lépést.”*

Az Egyezmény elemzését követően, véleményünk szerint fontos kiemelni, hogy:

- a meghatározás a finanszírozás szűkebb és tágabb értelmezését is magába foglalja, így minden szakterület számára használható;
- már a finanszírozási szándék is tényleges finanszírozásnak minősül, illetve az is, ha a finanszírozás olyan terrorcselekmény előkészítését támogatja, amely végül nem valósul meg (az Egyezmény 2. cikkelyének 3. és 4. pontja);
- az előző ponthoz mérten, a bűnsegédlet az, ha valaki másokat pártolásra, finanszírozásra utasít/kényszerít, illetve hozzájárulását adja ilyen típusú utasításhoz/kényszerítéshez – egyénileg, vagy csoportban való részvétellel – úgy, hogy tudatában van cselekedete céljának, szintén a terrorizmus finanszírozását valósítja meg (2. cikkely 5. pontja);

³ Resperger István - Kiss Álmos Péter - Somkuti Bálint: Aszimmetrikus hadviselés a modern korban, Kis háborúk nagy hatással, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2013. ISBN 987 963 327 592 4, 14. oldal

⁴ Forrás: <http://un.org/law/cod/finterr.htm> Letöltés dátuma: 2015. december 10.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 1. szám

- az Egyezmény nemzetközi szinten teremt jogalapot. Amikor a teljes esemény-sor (finanszírozás és terrorcselekmény) egy országon belül történik, adott ország állampolgári körében, más ország mindennemű érintettsége nélkül, az Egyezmény korlátozottan ad iránymutatást (ez esetben gyakorlatilag az országok közötti kölcsönös segítségnyújtás alapelvét szorgalmazza) (3. cikkely);
- az ENSZ szorgalmazza az Egyezménybe foglaltak jogrendbe ültetését minden államra vonatkozóan (4. cikkely);
- (természetesen) a jogrendbe ültetésén túl, az ENSZ felszólítja a tagállamokat arra, hogy a jogrend érvényesítésére képes állami apparátust alakítsa ki és tartsa fenn (5-8 cikkely);
- minden államnak együttműködési kötelezettséget ír elő az ENSZ a vonatkozó esetek kivizsgálását, a gyanús, vagy ténylegesen bizonyított elkövetők elfogását, igazságszolgáltatási fórum elé állítását, illetve ítélet végrehajtását illetően (9-16. cikkely);
- a 17. cikkely felhívja a figyelmet, hogy az ENSZ minden ügy kapcsán korrekt magatartást vár el adott államtól;
- az Egyezmény kötelezi az államokat, hogy a megelőzés ügyében is tegyenek meg mindent, ami állami szinten elvárható, amire állami eszközökkel lehetőségük van (18. cikkely);
- a jogerősen elítélt esetekről pedig az államoknak tájékoztatniuk kell az ENSZ főtitkárát, aki az információt továbbítja a többi államnak (19. cikkely);
- (az Egyezmény többi cikkelye az ENSZ konvenciók szokásos kellékeit foglalják magukba – az államok szuverenitására, egyenjogúságára, illetve a szerződés hatályára, aláírására vonatkozóan).

A terrorizmus finanszírozási oldalával, illetve a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemmel is foglalkozó első nemzetközi szinten összeállított hivatalos jelentés 2004. augusztus 25-én született: United Nations Security Council: First report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team appointed pursuant to resolution 1526 (2004) concerning Al-Qaida and the Taliban and associated individuals and entities, (UN S/2004/679).

A TERRORIZMUS FINANSZÍROZÁSÁNAK SZŰKEBB ÉS TÁGABB ÉRTELMEZÉSE

Ahogy azt az ENSZ Egyezmény is láthatóvá teszi, a terrorizmus finanszírozása nem csupán a terroristák közvetlen anyagi támogatásának biztosításával valósulhat meg. Finanszírozás az is, ha más eszközökkel nyújtanak segítséget a terroristáknak, illetve másokat arra bíztatnak, utasítanak, vagy kényszerítenek, hogy pénzügyi támogatást adjanak terroristáknak, vagy egyéb módon segítsék őket.

A terrorizmus finanszírozásának tehát létezik szűkebb és tágabb értelmezése. Kutatásaink alapján az alábbi három megközelítési kategóriát lehet élesen elkülöníteni a szűkebb és tágabb értelmezésre:

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 1. szám

1) A terrorizmus finanszírozását kutatók tanulmányai alapján⁵

A terrorizmus finanszírozásának szűk értelmezése: amikor a közvetlen merényletek előkészítéséhez nyújtanak anyagi, vagy természetbeni hozzájárulást.

A terrorizmus finanszírozásának tág értelmezése: amikor a terroristák mindennapi életét, illetve a terrorista hálózatok működését (infrastrukturális igényeinek kialakítását, fenntartását) támogatják.

2) Az 1999-es ENSZ Egyezmény tartalma alapján

Természetesen úgy is lehatárolható a terrorizmus finanszírozásának szűk és tág értelmezése, ha a közvetlen támogatást vesszük a szűk értelmezésnek – amikor egyértelműen bizonyítható, hogy a támogatást nyújtó tudja, támogatása mi célt szolgál; és a közvetett támogatást vesszük tág értelmezésnek – amikor a támogatást nyújtó vagy nem tudja, támogatása mi célt szolgál, vagy tudja, de közvetlen kapcsolatot nem akar, illetve nem tud létesíteni a terroristákkal.

3) A finanszírozás nyelvtani fogalma szerint

A terrorizmus finanszírozásának szűk és tág értelmezésének másik megközelítési módja, ha a nyelvtani megközelítés szerint a pénzbeli hozzájárulásokat vesszük a szűk, és a természeti, illetve nem anyagi pártolást a tág értelmezésnek.

Mindhárom megközelítésnél a pénzbeli támogatás könnyen értelmezhető, ám a nem pénzbeli, infrastrukturális, természetbeni hozzájárulás, illetve nem anyagi pártolás nehezebben meghatározható. Ezek beazonosításához nyújt segítséget a terrorizmus témájában kevésbé járatos olvasó, a kutató, illetve a finanszírozás ellen küzdő hivatalos szervek részére a Pénzügyi Akció Munkacsoport (Financial Action Task Force, FATF) időszakos tipológiai kiadvány-sorozata.⁶

⁵ Arabinda Acharya: Targeting Terrorist Financing – International Cooperation and New Regimes, Routledge, 2009; Jean-Charles Brisard: Terrorist Financing – Report Prepared for the President of the Security Council, United Nations, New York, JCB Consulting, 19 December 2002; Rachel Ehrenfeld: Funding Evil – How Terrorism is Financed, The Nexus of Terrorist and Criminal Organizations, Sean S. Costigan – David Gold szerkesztők: Terroronomics című kiadványa, Hampshire, UK, Ashgate Publishing Limited, 2007, 27-28. oldal

⁶ Az FATF időszakos tipológiai kiadványai (az összes publikált FATF dokumentummal együtt) megtalálható a FAFT honlapján: [http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/?hf=10&b=0&s=desc\(fatf_releasedate\)](http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/?hf=10&b=0&s=desc(fatf_releasedate)) Letöltés dátuma: 2015. január 4. Ugyanakkor, a terrorizmus finanszírozását kutatók számára hatékonyabb lehet, ha a Belgian Financial Intelligence Processing Unit honlapjára látogatnak el, ahol szelektáltan (a többi FATF dokumentum nélkül) található meg a kifejezetten eme területet érintő FATF időszakos tipológiai kiadványok: www.ctif-cfi.be/website/index.php%3Foption%3Dcom_content%26view%3Darticle%26id%3D83%26Itemid%3D109%26lang%3Den Letöltés dátuma: 2015. október 4.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 1. szám

A nem anyagi, infrastrukturális, természetbeni hozzájárulás kategóriája alatt kell érteni a következőket (a teljesség igénye nélkül):

- információk megszerzése a célpont kiválasztásával kapcsolatosan (tervrajzok, működési rendek beszerzése, illetve ellenőrzése megfigyeléssel, stb.);
- információk megszerzése a kivitelezéssel kapcsolatosan (résztevők, támogatók, szállítók körének felmérése, illetve bővítése, stb.);
- információk megszerzése a menekülési útvonalak variációinak kiválasztásával kapcsolatosan (tervrajzok, működési rendek beszerzése, illetve ellenőrzése megfigyeléssel, stb.);
- ingatlan biztosítása az előkészítéshez;
- ingatlan biztosítása a merénylet kivitelezése utáni rejtőzködéshez;
- robbanóeszköz biztosítása a kivitelezéshez;
- végrehajtók felkészítése a terrorcselekmény kivitelezéséhez;
- támogatók felkészítése a terrorcselekmény végrehajtása utáni időszakot illetően (menekülés, rejtőzködés kapcsolatában);
- anyagszállítás a kivitelezéshez;
- személyszállítás a kivitelezéshez;
- fedőtevékenységek futtatása;
- okmányok biztosítása a kivitelezés helyszínének megközelítéséhez;
- okmányok biztosítása a kivitelezés helyszínéről történő elmeneküléshez, a későbbi rejtőzködés időszakára;
- kommunikációs eszközök biztosítása a kivitelezéshez;
- propagandaanyagok szerkesztése, terjesztése a toborzáshoz (a támogatói kör számára szóló üzenetek);
- propagandaanyagok szerkesztése, terjesztése a merénylet utáni időszakra (a „megbűntetett” kör számára szóló üzenetek).

A TERRORIZMUS FINANSZÍROZÁSÁNAK SZŰKEBB, KLASSZIKUS ÉRTELMEZÉSE

A terrorizmus finanszírozásának szűkebb, klasszikus értelmezésén a pénzügyi támogatás nyújtását értjük. A pénz biztosítása történhet közvetlen átadással és közvetett eljuttatással. A közvetett eljuttatásnak két változata különböztethető meg: a hivatalos módja (pénzintézetek alkalmazása) és a nem hivatalos (informális rendszereken keresztül) módja.

A HIVATALOS, FORMÁLIS RENDSZER HASZNÁLATÁNAK MÓDJA A TERRORIZMUS FINANSZÍROZÁSÁRA

A hivatalos, pénzintézetek által nyújtott, államilag felügyelt formális, a terrorizmust támogatók által is igénybe vehető szolgáltatások a pénzeszközök közvetett eljuttatásához többek között:

- átutalás más számlára;

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 1. szám

- befizetés más számlára;
- inkasszó biztosítása;
- csekk kiállítása kedvezményezett részére;
- számlanyitás más, illetve több kedvezményezett (meghatalmazott) részére;
- számlanyitás saját részre, úgy, hogy a pénzfelvételekhez tartozó eszközöket (bankkártya, internetes azonosító elektronikus ügyintézéshez) mások használják;
- széf bérlése úgy, hogy mások (meghatalmazással, vagy azonosítás nélkül) is használhassák.

A NEM HIVATALOS, INFORMÁLIS PÉNZKÖZVETÍTÉSI RENDSZEREK

A nem hivatalos, vagyis állami felügyelet alatt nem álló pénzközvetítési módszereket értékelésünk szerint a használt technológia különbözteti meg egymástól, amely alapján két csoportot különböztethetünk meg:

1. Klasszikus (Hawala-típusú) informális pénzközvetítési rendszerek.
2. Digitális (Bitcoin-típusú) informális pénzközvetítési rendszerek.

Fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy mindkét rendszer bizalmi alapon működik, ahol a használatától függ, hogy bíznak-e a rendszerben és elfogadják-e a többi felhasználó személyes garanciáját az érték-közvetítés folyamatára, teljesülésére. Ennek oka, hogy a működtetőkön kívül nincs más felettes szerv, aki garanciát nyújtana egy nem teljesült ügyletért, vagy dönthetne a felhasználók közötti esetleges vitákban.

A KLASSZIKUS, HAWALA-TÍPUSÚ PÉNZKÖZVETÍTÉSI RENDSZER

A „hawala” arab elnevezéseként ismertté vált pénzközvetítési rendszerrel számos kutató foglalkozott, többek között Patric M. Jost és Harjit Singh Sandhu,⁷ Emily C. Schaeffer,⁸ David C. Faith,⁹ Mohammed El-Qorchi,¹⁰ Roger Ballard.¹¹

⁷ Patric M. Jost, Harjit Singh Sandhu: The Hawala Alternative Remittance System and its Role in Money Laundering, US State Department of the Treasury Financial Crimes Enforcement Network – INTERPOL közös kiadványa, www.treasury.gov/resource-center/terrorist-illicit-finance/documents/fincen-hawala-rpt.pdf 5. oldal, Letöltés dátuma: 2015. február 6.

⁸ Emily C. Schaeffer: Remittances and Reputations in Hawala Money-Transfer Systems, Self-Enforcing Exchange on an International Scale, The Journal of Private Enterprise 24(1), 2008, 1-17, 4. oldal

⁹ David C. Faith: The Hawala System, Global Security Studies, Winter 2011, Volume 2, Issue 1, 24. oldal

¹⁰ Mohammed El-Qorchi: How does informal funds transferr system work, and should it be regulated?, Finance and Development, Volume 39, Number 4, December 2002, 1-2. oldal

¹¹ Roger Ballard: Hawala: criminal haven or vital financial network?, Newsletter of the International Institute of Asian Studies, University of Leiden, <http://archiv.ub.uni-heidelberg.de/savifadok/263/1/iiashawala.pdf> 1. oldal, Letöltés dátuma: 2015. február 9.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 1. szám

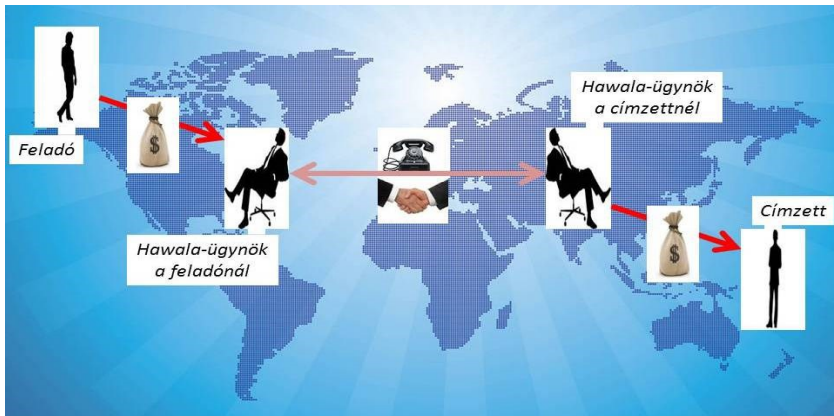
Egybehangzó véleményük szerint, a hawala lényegében az FATF által alternatívnak nevezett pénzközvetítési módot takarja. Értékelésük alapján az arab kultúrában használt hawala megegyezik:

- a kínai „fei-ch'ien”;
- a hong-kongi „hui Kuan”;
- a somáliai „al barakat”;
- az indiai „hundi”;
- a fülöp-szigeteki „padala” és
- a thaiföldi „phei kwan”

elnevezések által takart pénzközvetítési módszerekkel.

Ezen pénzközvetítési módszer alkalmazásával, lényegében a pénz feladója közvetítők által továbbítja az adott összeget címzettjének, a rendszer jellegéből adódóan úgy, hogy:

- a feladó saját közvetítőjének átadja az összeget, aki egy másik közvetítőt bíz meg azzal, hogy a pénzt fizesse ki a feladó címzettjének;
- írásos megbízás, vagy nyugta nem készül, bizalmi kapcsolaton alapul a közvetítés;
- a klasszikus bankrendszer igénybevétele nélkül, a hivatalos közegek előtt „láthatatlan módon”;
- az adott pénz „nem mozog” a közvetítők között, ők időben eltérve, más módon számolnak el egymás között.

A Hawala rendszer működésének ábrája¹²

¹² Az ábrát Vass György készítette.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 1. szám

A hawala rendszer további jellemzői:

- a bizalom rokoni, baráti, etnikai, szociális, területi származásból adódik¹³ – ebből következően, adott hawala szolgáltató ügyfélköre relatíve szűk;
- a közvetítői díj a továbbítandó összeg 2-5%-a¹⁴ – mely általában kedvezőbb, mint a kereskedelmi bankok közvetítési díjszabása;
- a pénz eljuttatása általában egy napon belül történik olyan távoli helyekre is, ahol pénzügyintézet alapvetően nem működik;¹⁵
- nemcsak a fentebb említett nyoma (szerződés, nyugta, stb.), de előfeltétele (igazolvány, nagykorúság, érvényes vízum, bejelentett lakcím, bankszámla, stb.) sincs az utalásnak¹⁶ – mely vonzóvá teszi úgy a terroristák, mint az adóhatóságok elől bujkálók, vagy az illegális bevándorlók számára a rendszert.

Fontos kiemelni, hogy a hawala rendszert nem kizárólag bűnözők, vagy terroristák használják, így el kell választanunk az úgynevezett:

- „**fehér hawala**” és a
- „**fekete hawala**” felhasználást.

A fehér hawala a hagyományos, klasszikus, jó szándékú felhasználásra, míg a fekete hawala a bűnözői, terrorista felhasználásra utal.¹⁷ A következőkben a „hawala” szó használatakor a bűnözői „fekete hawalára” hivatkozunk.

LEHET-E KÜZDENI A (FEKETE) HAWALA RENDSZER ELLEN?

David C. Faith kutatásában¹⁸ úgy vélekedik, hogy lehet és kell küzdeni, és ennek három módját jelöli meg:

- adót kell kivetni a hawala rendszer működésére;
- regisztráltatási kötelezettséget kell előírni a hawala közvetítők számára;

¹³ Emily C. Schaeffer: Remittances and Reputations in Hawala Money-Transfer Systems, Self-Enforcing Exchange on an International Scale, The Journal of Private Enterprise 24(1), 2008, 1-17, 10. oldal

¹⁴ u.o. 7. oldal

¹⁵ Mohammed El-Qorchi: How does informal funds transferr system work, and should it be regulated?, Finance and Development, Volume 39, Number 4, December 2002, 3. oldal

¹⁶ Patric M. Jost, Harjit Singh Sandhu: The Hawala Alternative Remittance System and its Role in Money Laundering, US State Department of the Treasury Financial Crimes Enforcement Network – INTERPOL közös kiadványa, www.treasury.gov/resource-center/terrorist-illicit-finance/documents/fincen-hawala-rpt.pdf 9. oldal, Letöltés dátuma: 2015. február 6.

¹⁷ Patric M. Jost, Harjit Singh Sandhu: The Hawala Alternative Remittance System and its Role in Money Laundering, US State Department of the Treasury Financial Crimes Enforcement Network – INTERPOL közös kiadványa, www.treasury.gov/resource-center/terrorist-illicit-finance/documents/fincen-hawala-rpt.pdf 12. oldal, Letöltés dátuma: 2015. február 6.

¹⁸ David C. Faith: The Hawala System, Global Security Studies, Winter 2011, Volume 2, Issue 1, 29-31. oldal

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 1. szám

- az FATF vonatkozó iránymutatását a gyakorlatba kell ültetni (gyakorlatilag meg-
egyeznek a kutató előző pontjával, vagyis a regisztrálási kötelezettséggel, kiegészítve az annak elmulasztását maga után vonó szankciókkal).

Véleményünk szerint – ahogy ez a rendszert bemutató Egyesült Államok Pénzügyi Nyomozó Hatósága az INTERPOL-lal közös publikációjából is kiderül¹⁹ – jellegéből adódóan a hawala felszámolása úgyszólván lehetetlen, már az ellene való küzdelem is hihetetlenül nehéz.

Ahhoz, hogy meg lehessen adóztatni a hawala közvetítőket, arra lenne szükség, hogy ők elismerjék ilyen jellegű tevékenységüket, bejelentsek azt, vagyis regisztráljanak. Ám mi ösztönöznénk őket arra, hogy ezt megtegyék?

Az valószínűleg nem, hogy ha regisztrálnak, akkor egyből adót vetnek ki rájuk. A büntetés kilátásba helyezése, ha nem regisztrálnak pedig naiv gondolat, hisz az Egyesült Államok Pénzügyi Nyomozó Hatósága, illetve az INTERPOL is elismeri, milyen bonyolult rábizonyítani bárkire is azt, hogy hawala közvetítő, a rendszer működési jellegéből adódóan.

Értékelésünk alapján ugyanakkor, ha a fenti regisztrálási kötelezettséget úgy vezetnék be a hatóságok, hogy mellette a hawala rendszer számára versenyhelyzetet is teremtenek, akkor vissza lehetne szorítani a hawala alkalmazását. Vagyis, ha a hatóságok az ellenőrzött bankrendszereken keresztül olyan pénzáttalási lehetőséget tudnak kínálni a hawala rendszert használóknak, ami olcsóbb, gyorsabb, vagy ugyanolyan feltételeket kínál, akkor a hawalát tisztességes szándékkal használók valószínűleg átszábíthatók lennének az ellenőrzött versenytárs rendszerébe.

Ám – feltéve, hogy olyan ideális helyzetet tudnánk kialakítani, melyben még a terroristák sem használnák az alternatív pénzközvetítésre szolgáló hawala rendszert, hanem ők is a hatóságok által ellenőrizhető bankhálózaton keresztül próbálnák meg működésük finanszírozását – még ilyen ideális helyzetben sem lenne megoldva a terrorizmus finanszírozását illető (a konkrét finanszírozás megszüntetésére vonatkozó) alap problémánk.

A DIGITÁLIS, BITCOIN-TÍPUSÚ PÉNZKÖZVETÍTÉSI RENDSZER

A kiber tér virtuális valutái, az úgynevezett „Cryptocurrencies”. Egy egységét, annak értékét a felhasználók és a rendszerek működtetői határozzák meg. Ahogy a név is utal rá, az egységek gyakorlatilag számítástechnikai kódsor, melyeket a felhasználók megvásárolnak és az ügyletek során fizetőeszközként felhasználhatnak.

¹⁹ Patric M. Jost, Harjit Singh Sandhu: The Hawala Alternative Remittance System and its Role in Money Laundering, US State Department of the Treasury Financial Crimes Enforcement Network – INTERPOL közös kiadványa, www.treasury.gov/resource-center/terrorist-illicit-finance/documents/fincen-hawala-rpt.pdf Letöltés dátuma: 2015. február 6.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 1. szám

A lényegét ezen rendszerek működésének – értékelésünk szerint – a NATO Terrorizmus Elleni Védelem Kiválósági Központjának munkatársai határozták meg úgy, hogy a számítástechnikában kevésbé járatosak is könnyen megérthessék:²⁰

Képzeld el, hogy van egy boltunk. Bejön egy vevő, aki összeszed egy kosármnyi árut, majd a fizetésnél pénz, vagy bankkártya helyett elénk rak egy kinyomtatott papírt, melyen a vásárolt áruk kiber-valutában feltüntetett értéke van egy számsorral kiegészítve. Mikor megkérdezzük, hogy ez mi, azt mondja, hogy ez egy fizetőeszköz, mely a kiber-térben használható. Felmenvén a megfelelő honlapra, az ott lévő virtuális piacon a virtuális pénztárcánkba a kódsort beírván bekerül az összeg, amit ottani vásárlásra szabadon használhatunk, vagy más boltokban beválthatjuk ezt a nyomtatott papírt úgy, mint egy kupont. Hogy elfogadjuk-e, az rajtunk múlik.

Ezen rendszereknek különböző megnyilvánulási formái vannak:

- BitCoin (a legismertebb formája ezen virtuális rendszereknek);
- Liberty Reserve;
- e-Gold;
- WebMoney.

A működésüket tekintve ide tartozhatnak a különböző feltöltő kártyák, melyeket megvásárolhatunk, majd a rajtuk lévő számsort beütve internetes felületen, vagy mobiltelefonba a megvásárolt összeggel tölthetjük fel saját, vagy más általunk választott felhasználó telefon-, bank-, egyéb vásárlási-egyenlegét.

(A vásárló és a tényleges felhasználó elválaszthatósága alapján így működik számos internetes kupon(kód), vagy boltokban megvásárolható ajándék-, illetve vásárlási-utalvány, vagy ajándék-kártya is.)

Lényegében a rendszerhez csatlakozó vásárol egy értéket, melyet a rendszerben tud felhasználni. Az érték-vásárlás történhet személyesen, a rendszerhez tartozó értékesítési pontokon, virtuálisan (átutalással), befizetéssel, illetve máshol szerzett érték virtuális térben történő beváltásával (például kupon-, vagy ajándék-utalvány kódjának érvényesítésével, stb.).

Értékelésünk szerint a problémát nem ezek a rendszerek okozzák, hanem ezen rendszerek rossz („fekete-hawala” szerű) felhasználási lehetősége. Az ilyen típusú pénzközvetítési rendszerek azért jelenthetnek problémát, mert a vásárló és a felhasználó elválhat úgy, hogy a felhasználó és a vásárló is anonim marad (ha bűncselekmény segítségével, mondjuk előzetesen ellopott bankkártyával lép be adott rendszerbe).

A West Point Terrorizmus Elleni Küzdelem Központja (az Egyesült Államok Katonai Akadémia Társadalomtudományi Karának intézete) vonatkozó publikációjába²¹ rávilágít

²⁰ Alan Brill, Lonnie Keene: Cryptocurrencies: The Next Generation of Terrorist Financing?, Defence Against Terrorism Review, Vol. 6., No. 1., Spring&Fall 2014, ISSN: 1307-9190 (7-8. oldal)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 1. szám

arra, hogy ezen BitCoin típusú rendszerek nem feltétlenül lettek gonoszak, a terrorizmus finanszírozására felépített rendszerek. *A felhasználók megfelelő technikákkal felkutathatók és nyomon követhetők. A terrorizmus finanszírozását tekintve pedig kifejezetten ártalmas lehet a terrorszervezeteknek, ha egy kiber-térben kevésbé jártas, virtuális azonosítási számlakat teljes mértékben elvágni nem képes egyén kívánja ilyen rendszeren keresztül támogatni preferált szervezetét.*²²

Ahogy az Egyesült Államok Pénzügyminisztériumának Terrorizmus Finanszírozásával kapcsolatos 2015-ös jelentése is megállapítja, ezen pénzközvetítési rendszerek terrorizmus finanszírozására történő használata egyelőre nem tisztázott. Az viszont tény, hogy a terrorszervezetek érdeklődnek az anonimitás lehetőségével kecsegtető módszerek iránt.²³

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Aaron Brantly: Financing Terror Bit by Bit, CTC Sentinel, Vol 7, Issue 10, Combating Terrorism Center at West Point, US Military Academy, 607 Cullum Road, Lincoln Hall, West Point, NY 10996, October 2014.
2. Alan Brill, Lonnie Keene: Cryptocurrencies: The Next Generation of Terrorist Financing?, Defence Against Terrorism Review, Vol. 6., No. 1., Spring&Fall 2014. ISSN: 1307-9190
3. Arabinda Acharya: Targeting Terrorist Financing – International Cooperation and New Regimes, Routledge, 2009.
4. Jean-Charles Brisard: Terrorist Financing – Report Prepared for the President of the Security Council, United Nations, New York, JCB Consulting, 19 December 2002.
5. Rachel Ehrenfeld: Funding Evil – How Terrorism is Financed, The Nexus of Terrorist and Criminal Organizations, Sean S. Costigan – David Gold szerkesztők: Terrornomics című kiadványa, Hampshire, UK, Ashgate Publishing Limited, 2007
6. Az FATF időszakos tipológiai kiadványai: [http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/?hf=10&b=0&s=desc\(fatf_releasedate\)](http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/?hf=10&b=0&s=desc(fatf_releasedate))

²¹ Aaron Brantly: Financing Terror Bit by Bit, CTC Sentinel, Vol 7, Issue 10, Combating Terrorism Center at West Point, US Military Academy, 607 Cullum Road, Lincoln Hall, West Point, NY 10996, October 2014, pp. 1-20.

²² Aaron Brantly: Financing Terror Bit by Bit, CTC Sentinel, Vol 7, Issue 10, Combating Terrorism Center at West Point, US Military Academy, 607 Cullum Road, Lincoln Hall, West Point, NY 10996, October 2014, (3-4. oldal)

²³ US Department of the Treasury: National Terrorist Financing Risk Assessment, 12 June 2015, 57-58. oldal

<http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CB4QFjAAahUKEwj0ntbA99DIAhUJjNiKHZIXAeE&url=http%3A%2F%2Fwww.treasury.gov%2Fresource-center%2Fterrorist-illicit-finance%2FDocuments%2FNational%2520Terrorist%2520Financing%2520Risk%2520Assessment%2520%25E2%2580%2593%252006-12-2015.pdf&usq=AFQjCNF303BLzOtD-6WAuhcp302rxe0fQ&sig2=w-P1w4qQkk8x4ihgUR1BZq&bvm=bv.105454873,d.bGQ> Letöltés ideje:

2015. október 20.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 1. szám

7. Belgian Financial Intelligence Processing Unit honlapja - FATF időszakos tipológiai kiadványok: www.ctif-cfi.be/website/index.php?option=com_content%26view%3Darticle%26id%3D83%26Itemid%3D109%26lang%3Den
8. David C. Faith: The Hawala System, Global Security Studies, Winter 2011, Volume 2, Issue 1.
9. Emily C. Schaeffer: Remittances and Reputations in Hawala Money-Transfer Systems, Self-Enforcing Exchange on an International Scale, The Journal of Private Enterprise 24(1), 2008.
10. ENSZ Közgyűlésének 54/109. számú határozata: <http://un.org/law/cod/finterr.htm>
11. Mohammed El-Qorchi: How does informal funds transferr system work, and should it be regulated?, Finance and Development, Volume 39, Number 4, December 2002.
12. Patric M. Jost, Harjit Singh Sandhu: The Hawala Alternative Remittance System and its Role in Money Laundering, US State Department of the Treasury Fiinancial Crimes Enforcement Network – INTERPOL közös kiadványa, www.treasury.gov/resource-center/terrorist-illicit-finance/documents/fincen-hawala-rpt.pdf
13. Roger Ballard: Hawala: criminal haven or vital financial network?, Newsletter of the International Institute of Asian Studies, University of Leiden, <http://archiv.ub.uni-heidelberg.de/savifadok/263/1/iishawala.pdf>
14. US Department of the Treasury: National Terrorist Financing Risk Assessment, 12 June 2015. http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CB4QFjAAahUKEwj0ntbA99DIAhUJJnIKHZIXAeE&url=http%3A%2F%2Fwww.treasury.gov%2Fresource-center%2Fterrorist-illicit-finance%2FDocuments%2FNational%2520Terrorist%2520Financing%2520Risk%2520Assessm%2520ent%2520%25E2%2580%2593%252006-12-2015.pdf&usq=AFQjCNF303BLzOtD_6WAuhcp302rxe0fQ&sig2=w-P1w4qQkk8x4ihgUR1BZg&bvm=bv.105454873.d.bGQ